

Forum Yhteiskuntaoppi

1

15. Järjestöissä on voimaa

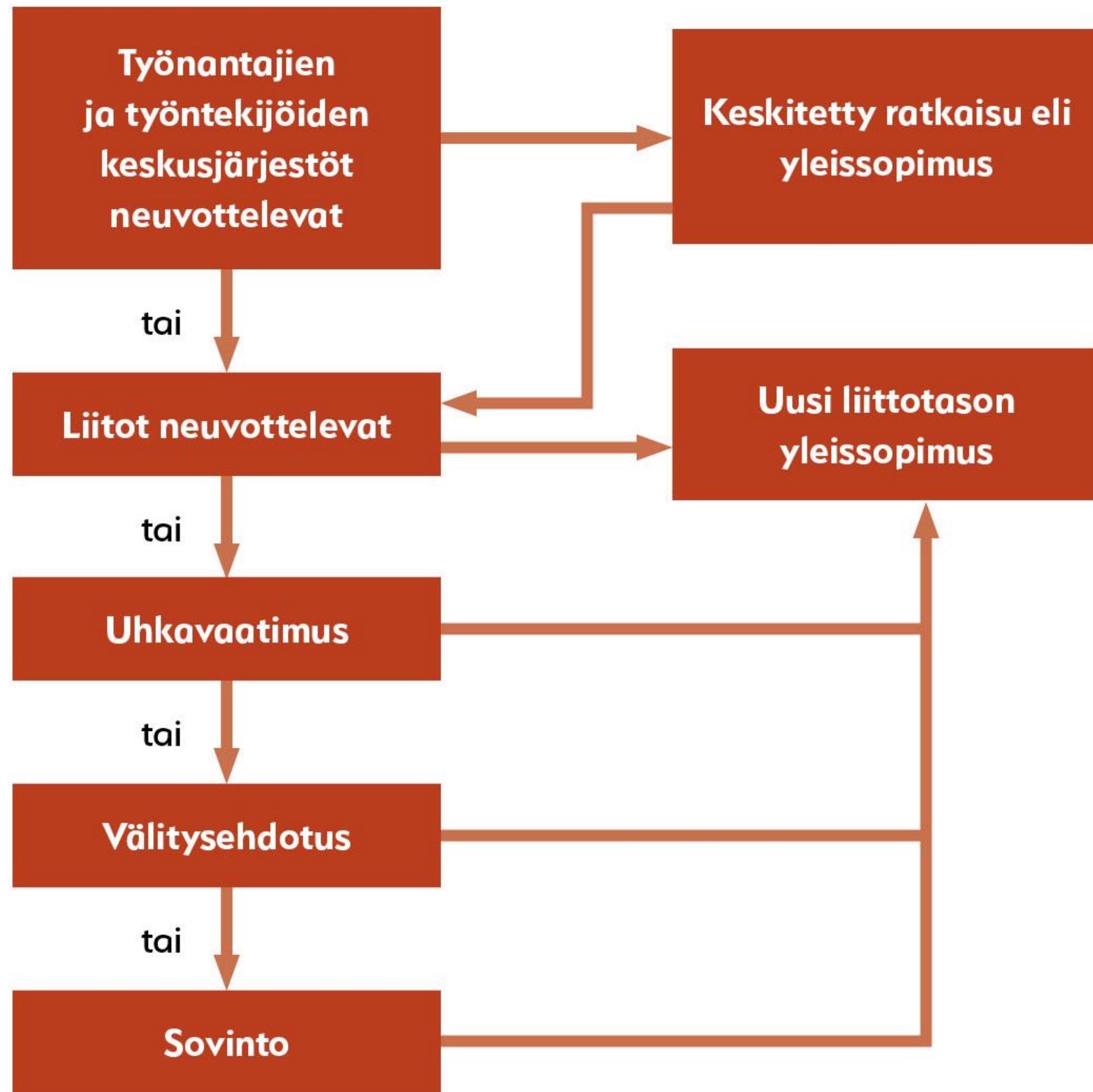

Tietoisku: Työmarkkinoiden sopimukset

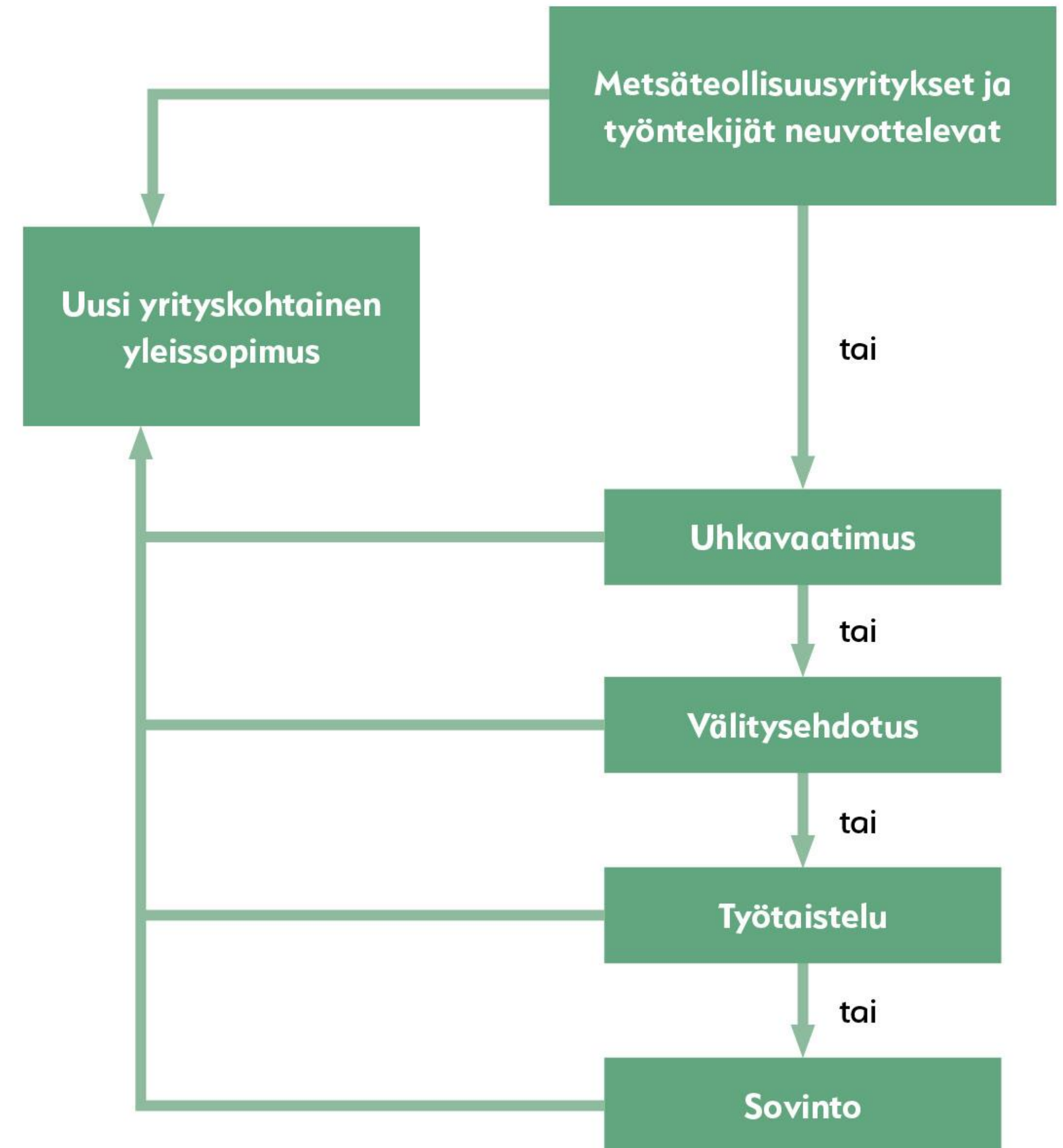
Työmarkkinoiden sopimukset

- Työehto- tai virkaehtosopimuksessa sovitaan muun muassa palkasta, työajasta ja erilaisista sosiaalietuuksista.
- Työehtosopimus pyritään solmimaan ennen kuin edellinen sopimus päättyy.

PERINTEINEN MALLI

METSÄTEOLLISUUDEN KÄYTTÖÖN OTTAMA MALLI

Keskitetty sopimus

- Työmarkkinoiden keskusjärjestöjen tekemä sopimus palkoista ja muista työehdoista.
- Sopimuksen pohjalta jäsenliitot neuvottelevat omat työehto- ja virkaehtosopimuksensa.
- Keskitetyssä sopimuksessa otetaan huomioon monen alan palkkakehitys ja kasvunäkymät.
- Elinkeinoelämän Keskusjärjestö (EK) on kieltänyt sääntömuutoksella itseltään osallistumisen työehtosopimusneuvotteluihin, joten keskitetty sopimus ei ole enää mahdollinen.

Liittokohtainen sopimus

- Työntekijä- ja työnantajajärjestön neuvottelema ja solmima sopimus.
- Liittokohtainen sopimus vaihtelee aloittain.
- Eri järjestöt sopivat siis erilaiset ehdot.
- Sopimus mahdollistaa paikalliset palkankorotukset.

Tupo eli tulopoliittinen kokonaisratkaisu

- Sopimuksessa ovat mukana sekä työntekijöiden että työnantajien keskusjärjestöt. Hallitus voi auttaa sopimuksen syntymistä esim. alentamalla ALV:tä.
- Kutsutaan myös kolmikantasopimukseksi.
- Positiivista
 - tasa-arvoinen, maltillinen ratkaisu
 - Ottaa huomioon kilpailukyvyn ja ostovoiman.
 - Pitää inflaation usein matalana.
- Negatiivista
 - Ei ota huomioon yritysten ja eri alojen toisistaan poikkeavia maksukykyjä.
- Tupot ovat keskitettyjä ratkaisuja, jotka ovat jääneet historiaan, kun työnantajat ovat ilmoittaneet lopettavansa keskitettyjen ratkaisujen tekemisen.

Metsäteollisuuden uusi malli

- Vuonna 2020 työnantajia edustava Metsäteollisuus ry. ilmoitti yllättäen, ettei se solmi enää työehtosopimuksia alan työntekijäjärjestöjen kanssa.
- Jatkossa palkoista ja muista työehdoista neuvotellaan metsäteollisuudessa paikallisesti, jopa yrityskohtaisesti.
- Tämä päätös heikentää ammattiliittojen asemaa.

Milloin voi lakkoilla?

- Työehtosopimukset solmitaan yleensä yhdeksi tai kahdeksi vuodeksi.
- Työehtosopimuksen päätyttyä vallitsee sopimukseton tila, jolloin voi uhata lakolla tai lakkoilla, koska ei ole työrauhavelvollisuutta. Työnantaja voi puolestaan julistaa työntekijät työsulkuun.
- Lakko on laiton, jos se toteutetaan, kun työehtosopimus on voimassa. Laittomasta lakosta seuraa hyvityssakkoja.